

Електронне декларування як засіб боротьби з корупцією

Кобилецький Микола Мар'янович¹, Джош Роман Васильович²

Опубліковано	Секція	УДК
30.12.2024	Право	342.951

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15035207>

Анотація. У статті проаналізовано наукові підходи щодо визначення поняття «корупція», а також здійснено їх порівняння із нормативним визначенням цього явища. Вказано на взаємозв'язок існування держави та явища корупції. Названо причини виникнення ідеї електронного декларування доходів та витрат публічних службовців, зазначено основні віхи розвитку відповідного правового регулювання. Охарактеризовано основи інституту правового регулювання електронного декларування в Україні. Названо наслідки визнання особи такою, що порушила порядок чи строки подання електронної декларації. Також в статті зазначено види відповідальності, які застосовуються до публічних службовців, що порушили порядок чи строки здійснення електронного декларування. Наведено окремі аспекти притягнення до відповідальності за порушення порядку електронного декларування в іноземних державах.

Ключові слова: електронне декларування, корупція, засоби запобігання корупції, електронна декларація, корупційне діяння.

Electronic declaration as a means of combating corruption

Annotation. The article analyzes scientific approaches to the definition of the concept of "corruption", and also compares them with the normative definition of this phenomenon. The opinion is expressed that corruption is primarily a legal category that covers a set of illegal acts committed by persons endowed with a special legal status.

The relationship between the existence of the state and the phenomenon of corruption is indicated. It is noted that the main goal of state policy in the field of combating corruption is to identify and eliminate its social prerequisites and consequences, expose corruption offenses, and ensure the inevitability of punishment for persons involved in their commission. The reasons for the emergence of the idea of electronic declaration of income and expenses of public servants are named, the main milestones in the development of relevant legal regulation are indicated. It is noted that the idea and legal regulation of anti-corruption declaration arose in the second half of the twentieth century in some countries, in particular in the USA in connection with the exposure of corruption among the highest officials of the state. The fundamentals of the institution of legal regulation of electronic declaration in Ukraine are

¹ доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права, Львівський національний університет імені Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0365-8513>

² кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного та фінансового права, Львівський національний університет імені Івана Франка, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0028-9372>

described. The consequences of recognizing a person as having violated the procedure or deadlines for submitting an electronic declaration are named. The article also indicates the types of liability that apply to public servants who have violated the procedure or deadlines for electronic declaration. Certain aspects of bringing to justice for violating the procedure for electronic declaration in foreign countries are presented. It is noted that in Ukraine and most foreign countries, criminal and administrative liability is provided for persons who have violated the procedure or deadlines for submitting electronic declarations.

Keywords: electronic declaration, corruption, means of preventing corruption, electronic declaration, corrupt act.

Вступ

Корупція як явище є серйозною загрозою для розвитку держави, оскільки вона підриває довіру громадян до публічних інституцій, знижує ефективність державного управління та гальмує економічний розвиток. Одним із найефективніших засобів боротьби з цим явищем є електронне декларування, що забезпечує прозорість та підзвітність публічних посадовців. Електронне декларування дає змогу здійснювати постійний громадський контроль над доходами та майном суб'єктів декларування, що, у свою чергу, сприяє запобіганню корупційним діям. Автоматизовані механізми перевірки декларацій мінімізують можливість маніпуляцій і приховування незаконних доходів. Крім того, відкритий доступ до інформації дозволяє громадянам та антикорупційним органам аналізувати майновий стан посадовців, що стимулює відповідальність та чесність у сфері публічного управління. Запровадження електронного декларування стало важливим кроком на шляху до формування відкритого суспільства та забезпечення доброчесності публічного управління. Проте для досягнення максимальної ефективності цієї системи необхідно постійно вдосконалювати механізми її функціонування, усувати законодавчі прогалини та забезпечувати дієвий контроль з боку антикорупційних органів. Питання корупції та електронного декларування як одного із засобів запобігання корупції досліджували наступні науковці: Є.В.Глушко, С. Я. Петрашко, Ю.О. Рева, В.В. Сухонос, А.В. Титко, Н.В. Янюк та ін.

Метою цієї статті є характеристика явища корупції та електронного декларування як одного із засобів боротьби з нею.

Завдання статті є розглянути поняття корупції, охарактеризувати в загальних рисах електронне декларування та назвати наслідки і види відповідальності за порушення порядку та строків подання електронних декларацій.

Результати

Корупція і влада є одночасно антагоністами і супутниками: влада породжує корупцію, без неї корупція, як явище неможлива в принципі; корупція як соціальна корозія постійно «роз'їдає» державні структури; державна влада, у свою чергу, весь час прагне знищити корупцію. У такому подвійному стані і відбувається співіснування зазначених явищ. Водночас жодна з них не може здобути повної перемоги, як і зазнати повної поразки, оскільки повне корумпування спільних відносин у сфері публічної влади означало б крах держави, а повне викоренення корумпованих зв'язків є неможливим, виходячи з соціальної сутності як корупції, так і влади. Вказана ситуація, в якійсь мірі є парадоксальною по своїй суті, але це реальна дійсність з якою потрібно рахуватися та брати до уваги при з'ясуванні сутності корупції [1, с.164].

Передусім вважаємо за необхідне детально розглянути поняття «корупції», оскільки воно є найзагальнішою та найширшою за змістом категорією серед тих, що підлягають нашому дослідженню. Розуміння сутності цього явища є ключовим для подальшого аналізу пов'язаних із ним процесів та явищ. З метою формування

комплексного уявлення про корупцію звернемося до її доктринальних визначень, наведених у науковій та правовій літературі.

Визначення поняття корупції міститься в багатьох словниках. Так, наприклад, «Словнику української мови» під корупцією розуміється: підкупність, продажність урядовців і громадських діячів [2, с.302]. «Великий тлумачний словник сучасної української мови» дає наступне визначення поняття «корупція» - використання посадовою особою свого службового становища з метою особистого збагачення; підкупність, продажність урядовців і громадських діячів [3, с.578].

В.С. Журавський, М.І. Михальченко, О.М. Михальченко розкривають поняття корупції через умисну діяльність або бездіяльність, якими порушуються норми закону, використанні становища внаслідок зайняття публічної посади з метою протизаконного збагачення або отримання вигод, які порушують права інших суб'єктів, а саме держави, недержавних організацій та установ, колективів, осіб [4, с.73]. На нашу думку, наведене визначення поняття «корупція» є недостатньо точним і не повною мірою відображає сутність цього явища. Воно має занадто загальний характер, що ускладнює його практичне застосування та розмежування корупційних діянь від інших правопорушень. Визначення не містить ключових ознак корупції, які дозволяють чітко ідентифікувати її прояви в реальній правозастосовній діяльності.

Крім того, ми вважаємо, що формулювання щодо порушення прав держави є дискусійним. Держава, за своєю природою, виконує функцію регулятора суспільних відносин, забезпечуючи їхню стабільність і правопорядок. Вона не є суб'єктом, чії права можуть бути порушені у звичному розумінні цього терміна, оскільки сама покликана гарантувати виконання відповідних обов'язків та норм у суспільстві.

Є.В. Глушко вважає, що корупція – це вся сукупність діянь (у формі дії чи бездіяльності), які пов'язані із незаконним використанням відповідними суб'єктами наданої їм влади та посадових повноважень з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших правопорушень, що створюють умови для вчинення корупційних діянь або їх приховування [5, с.77]. Вказане вище визначення є достатньо широким і охоплює як безпосередньо корупційні правопорушення, так і дії, що сприяють їх вчиненню або приховуванню. Позитивною стороною цього визначення є наголос на незаконному використанні влади та посадових повноважень для особистої вигоди або на користь третіх осіб, що відповідає загальноприйнятому розумінню корупції. Водночас вказівка на «інші правопорушення, що створюють умови для корупції» робить поняття дещо розмитим, оскільки не всі такі дії безпосередньо пов'язані з корупцією у вузькому сенсі.

В.В. Сухонос вважає, що корупцію можна визначати у вузькому та широкому розуміннях. Так, на думку науковця, у вузькому розумінні корупція – це перелік складів протиправних діянь, передбачених КУпАП або КК України, а у широкому розумінні – це зловживання посадовими особами наданими їм повноваженнями, з метою задоволення власних інтересів або інтересів третіх осіб [6, с.14].

На думку, С.Я. Петрашко, корупція - це протиправна діяльність публічних службовців у державному або приватному секторах, яка полягає в порушенні покладених на них посадових обов'язків та має на меті отримання особистих благ або задоволення інтересів третіх осіб [7, с.6].

Зазначимо, що зміст поняття корупції, закріплено в ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», відповідно до якого, корупцією визначається використання особою, уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, уповноваженій на

виконання функцій держави або місцевого самоврядування, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [8]. На підставі наведеного нормативного визначення можна дійти висновку, що корупція трактується передусім як правова категорія, яка охоплює сукупність протиправних діянь, вчинених особами, наділеними спеціальним правовим статусом. Іншими словами, корупційні правопорушення характеризуються не лише порушенням встановлених норм права, але й особливим суб'єктним складом, оскільки їх можуть вчиняти лише певні категорії осіб – посадові особи, державні службовці або інші особи, які мають відповідні владні повноваження.

Таке розуміння корупції підкреслює її відмінність від загальних правопорушень, оскільки ключовим елементом є використання службового становища або владних повноважень для досягнення незаконних цілей.

Н.В. Янюк зазначає що корупція, так чи інакше, пов'язана з неналежним користуванням владою, мінімумом якої наділяється кожен публічний службовець (державний службовець чи посадова особа місцевого самоврядування) з моменту призначення на посаду. При цьому надання такої влади має цільове призначення і пов'язане з виконанням завдань органу публічної влади, а також обмежене часом використання та сферою посадових обов'язків конкретного службовця. Свідоме порушення публічним службовцем встановлених вимог у використанні владних повноважень є формою корупції. Корупція безпосередньо порушує рівновагу у відносинах «громадянин–публічний службовець–держава», у такий спосіб посилюючи недовіру громадян як безпосередньо до публічних службовців, так і до органів публічної влади [9, с.147].

Поняття корупції має багато визначень у науковій літературі. Загалом її розглядають як незаконне використання посадового становища для власної вигоди чи інтересів третіх осіб.

Корупція пов'язана із чинниками, що можуть спричинити її існування у будь-якій державі: недосконалою стратегією формування нового суспільного ладу або руйнування існуючих та закладених з давніх часів принципів організації державної влади; недооцінкою ролі державного регулювання у таких перетвореннях; можливою наявністю політичних сил, що прагнуть лише до реалізації особистих та партійних інтересів, які часто не відповідають загальнодержавним; прагненням окремих приватних чи юридичних осіб будь-якою ціною вирішити особисті питання через органи державного апарату; зосередження уваги на необхідності ухвалення значної кількості нормативно-правових актів, але при цьому послаблення контролю за їх виконанням [10, с.342].

Головною метою державної політики у сфері протидії корупції є виявлення та усунення її соціальних передумов і наслідків, викриття корупційних правопорушень, а також забезпечення невідворотності покарання для осіб, причетних до їх вчинення.

Стратегічним напрямом запобігання корупції та мінімізації її чинників є поступова демократизація всіх сфер суспільного життя. Це включає формування громадянської свідомості, підвищення суспільної активності та створення ефективних механізмів громадського контролю, що є важливими складовими розбудови демократичної правової держави.

Відкритість і прозорість діяльності органів влади, доступність державних рішень для громадян, підзвітність управлінського апарату, а також розвиток інститутів громадянського суспільства відіграють ключову роль у боротьбі з корупцією. Саме ці чинники дозволяють створити ефективну систему запобігання корупційним ризикам, забезпечуючи високий рівень довіри громадян до державних інституцій.

Дослідження поняття корупції дозволяє дійти висновку, що її поширення значною мірою зумовлене зловживанням службовим становищем з метою особистого збагачення. Оскільки корупційні правопорушення нерозривно пов'язані з непрозорістю фінансових операцій посадових осіб та приховуванням незаконно отриманих доходів, ефективна протидія цьому явищу потребує впровадження інструментів державного контролю за їхніми фінансовими активами.

Одним із ключових засобів запобігання корупційним проявам є обов'язкове декларування доходів і витрат державними службовцями. Запровадження такої системи сприяє забезпеченню прозорості та підзвітності діяльності посадових осіб, дозволяє виявляти невідповідність між офіційними доходами та фактичним рівнем життя, а також створює необхідні умови для ефективного державного та громадського контролю за доброчесністю суб'єктів владних повноважень.

Причиною запровадження антикорупційного декларування стали періодичні корупційні скандали у США. Як наслідок, щодо необхідності публічного розкриття особистих фінансів федеральних чиновників було вказано у посиланні тогочасного президента США Г. Трумена до Конгресу. В 1978 р. Конгресом США прийнято закон про етику в уряді, який є чинним і на теперішній час, та яким встановлено вимогу детального розкриття інформації про фінансовий стан для державних службовців в усіх гілках влади [11, с.31-32].

Початком розвитку міжнародно-правового регулювання у сфері боротьби з корупцією можна вважати прийняття 15 грудня 1975 року резолюції Генеральної Асамблеї ООН №3514. Вказаний документ закликає уряди всіх країн вжити на національному рівні необхідних заходів щодо запобігання та протидії корупції, які вони вважатимуть доцільними, включаючи законодавчі [12, с.118-119].

Ідея та правове регулювання антикорупційного декларування виникла в другій половині ХХ століття в окремих державах, зокрема в США у зв'язку із викриттям корупції серед найвищих посадових осіб держави. Перші правові акти на міжнародному рівні, що декларували необхідність декларування доходів і витрат публічних службовців були прийняті в середині 70 х років ХХ століття. Первинно, що звичайно зумовлено рівнем технічного розвитку антикорупційні декларації подавалися в письмовій формі. Вимога щодо подання антикорупційних декларацій в електронній формі з'явилася в кінці 90 років ХХ століття.

Після здобуття незалежності Україною, в тогочасному законодавстві не існувало вимог щодо декларування доходів та витрат особами, які перебували на публічній службі. обов'язок декларування доходів і витрат публічними службовцями в Україні закріплений в 1993 році в Законі України «Про державну службу». В подальшому процедура антикорупційного декларування в Україні була визначена в Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції» та чинному сьогодні Законі України «Про запобігання корупції».

У випадку електронного антикорупційного декларування, декларація є електронним документом, тобто документом, інформацію в якому зафіксовано у вигляді електронних даних, враховуючи обов'язкові реквізити документа. Електронний документ – це лише проміжний стан, тимчасова форма зберігання складових елементів документа у пам'яті комп'ютера. У цьому електронному документі необхідна інформація фіксується у вигляді електронних даних з урахуванням обов'язкових реквізитів документа, які в сукупності надають документу юридичної сили [13, с.122].

Як справедливо зазначають Т.О. Рябченко та А.В. Стеблянко, запровадження електронного декларування відіграє важливу роль у зміцненні довіри громадян до посадових осіб місцевого рівня. Завдяки цьому механізму населення отримує впевненість у тому, що уповноважені особи здійснюють свою діяльність кваліфіковано, добросовісно та відповідно до вимог законодавства. Крім того, електронне

декларування сприяє підвищенню рівня прозорості в роботі органів місцевого самоврядування, що є важливим фактором у формуванні відкритого та підзвітного управління. Воно також допомагає запобігати конфліктам інтересів та ефективно їх врегульовувати, що, своєю чергою, забезпечує високий рівень доброчесності та відповідальності посадових осіб. Важливим аспектом є і контроль за змінами в активах, що дозволяє своєчасно виявляти можливі правопорушення та запобігати незаконному збагаченню. Такий механізм не лише перешкоджає вчиненню корупційних дій, а й захищає доброчесних суб'єктів декларування від необґрунтованих звинувачень. Таким чином, впровадження електронного декларування є дієвим інструментом забезпечення відкритості, законності та відповідальності в діяльності посадових осіб, що сприяє зміцненню довіри суспільства до органів влади [14, с. 14].

На сьогоднішній день реєстр електронного декларування за критерієм відкритості даних поділяється на публічну (в цій частині зазначається та оприлюднюється інформація визначена відповідно до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835.) та закритій частині.

Після подання декларацій НАЗК здійснює перевірку, яка включає контроль за своєчасністю їх подання, правильністю та повнотою внесених даних, а також логічну, арифметичну й повну перевірку, що передбачає встановлення достовірності задекларованої інформації.

Контроль правильності та повноти заповнення декларацій, а також логічна й арифметична перевірка здійснюються автоматично за допомогою програмного забезпечення реєстру електронного декларування.

Для проведення автоматизованої перевірки даних НАЗК розробило та впровадило спеціалізоване програмне забезпечення – Систему логічного та арифметичного контролю. Ця система здійснює аналіз декларацій у повністю автоматичному режимі, без втручання людини, що дозволяє мінімізувати можливість упередженості або суб'єктивних оцінок. Система виконує комплексний аналіз поданих декларацій, зіставляючи їхні дані з інформацією, отриманою із шістнадцяти державних реєстрів. На основі цього аналізу декларації проходять автоматичний розподіл за рівнем ризику – від найменш до найбільш ризикованих. Документи, які містять найбільші ознаки можливих порушень або невідповідностей, підлягають ретельній повній перевірці, яку здійснюють уповноважені представники НАЗК. Розподіл справ між посадовими особами НАЗК також відбувається автоматично завдяки програмному алгоритму, що виключає можливість впливу людського фактору на вибір конкретного перевіряючого. Таким чином, весь процес перевірки побудований на принципах прозорості, об'єктивності та ефективного використання технологій для боротьби з можливими корупційними ризиками [15].

Зазначена вище програма була офіційно введена в експлуатацію Національним агентством з питань запобігання корупції у жовтні 2018 року. Її запуск став важливим етапом у вдосконаленні механізмів контролю за достовірністю електронних антикорупційних декларацій та значно прискорив процес їхньої перевірки. Уже в перші п'ять днів роботи система опрацювала рекордну кількість документів – 2,7 мільйона електронних декларацій. Це дозволило швидко виявити потенційні порушення та забезпечити ефективний моніторинг фінансової доброчесності посадових осіб. Завдяки алгоритмам аналізу та зіставлення даних система автоматично визначила декларації, що містили найбільше корупційних ризиків, і віднесла їх до так званої «червоної зони». Це означало, що зазначені документи підлягали обов'язковій повній перевірці, під час якої уповноважені фахівці НАЗК ретельно аналізували зазначену в них інформацію та співставляли її з даними з офіційних реєстрів. Таким чином, запровадження цієї програми стало важливим кроком у підвищенні прозорості та підзвітності посадових осіб, дозволяючи автоматизовано та об'єктивно оцінювати корупційні ризики,

зменшувати вплив людського фактору та підвищувати ефективність антикорупційного контролю [16].

У разі виявлення НАЗК порушень, пов'язаних із недотриманням строків подання або невідповідністю змісту електронних антикорупційних декларацій фактичним обставинам, застосовується складна та багатоетапна процедура оформлення відповідних документів. Вона включає складання, погодження та підписання акта за результатами перевірки, а в окремих випадках – формування висновку про наявність ознак адміністративного чи кримінального правопорушення. Ця процедура забезпечує офіційну фіксацію виявлених порушень та є підставою для подальшого реагування з боку компетентних органів. Водночас електронне декларування саме по собі не може повністю гарантувати запобігання корупції, оскільки без належних механізмів відповідальності воно не матиме належного превентивного ефекту. Саме тому в Україні передбачено кілька видів відповідальності за порушення порядку декларування.

В Україні за порушення порядку електронного декларування існує адміністративна відповідальність передбачена ст. 172-6 КУпАП та кримінальна, передбачена ст. 366-2 та 366-3 КК України. Крім того, галузевим законодавством, яким встановлюються вимоги щодо кандидатів на заняття конкретної посади часто встановлюється обмеження зайняття таких посад у випадку, якщо кандидат притягався за вчинення корупційного правопорушення.

Правові наслідки вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, зокрема порушення порядку подання декларацій, для особи, яку визнано винною, передбачають низку обмежень та санкцій.

По-перше, порушник зобов'язаний сплатити штраф у розмірі, визначеному судовим рішенням. По-друге, суд може застосувати до нього додаткове покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися окремими видами діяльності як на певний строк, так і безстроково.

Крім того, якщо суд не наклав таке обмеження, особа все одно може бути притягнута до дисциплінарної відповідальності відповідно до норм чинного законодавства.

Окремим наслідком є внесення інформації про правопорушника до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення. Це може мати довгострокові наслідки, зокрема ускладнити можливість подальшого працевлаштування на державні посади чи зайняття публічної служби.

Антикорупційне декларування в системі публічної служби стало поширеною практикою у всьому світі, що обумовлено процесами глобалізації та активною міжнародною співпрацею в сфері боротьби з корупцією. Впровадження механізмів декларування є важливим елементом правового регулювання як на міжнародному рівні, так і в національних правових системах багатьох держав. Завдяки цьому в різних країнах сформувалися власні підходи до антикорупційного контролю, що відрізняються за рівнем деталізації, обсягом інформації, що підлягає декларуванню, а також заходами відповідальності за порушення встановлених вимог.

Одним із ключових факторів ефективності антикорупційного декларування є наявність дієвих механізмів відповідальності, які мотивують посадових осіб дотримуватися встановлених правил. Відповідальність може бути адміністративною, дисциплінарною або кримінальною, що дозволяє адекватно реагувати на порушення залежно від їх тяжкості та суспільної небезпеки.

Досвід інших країн відіграє важливу роль у вдосконаленні національної системи антикорупційного декларування. По-перше, він дозволяє оцінити ефективність різних підходів і запозичити найкращі практики. По-друге, аналіз міжнародного досвіду

допомагає уникнути можливих недоліків, з якими вже стикалися інші держави, тим самим оптимізуючи законодавче регулювання.

Таким чином, аналіз і врахування іноземного досвіду сприяють підвищенню ефективності антикорупційного декларування, забезпеченню його відповідності сучасним викликам та створенню надійної системи запобігання корупційним проявам у сфері публічної служби.

Питання відповідальності щодо порушення порядку подання та зазначення недостовірних відомостей в антикорупційній декларації в США та країнах СНД на дисертаційному рівні дослідила А.В. Титко. Здійснюючи характеристику видів відповідальності в іноземних державах за діяння пов'язані із порушеннями щодо подання антикорупційної декларації науковець звертає увагу на відсутність в багатьох державах поділу правопорушень за суспільною небезпечністю на кримінальні, тому в більшості держав такі діяння відносять до злочинів пов'язаних з корупцією. А.В. Титко зазначає, що романо-германська правова сім'я, до якої належить Франція, ФРН, Австрія, Швейцарія, Нідерланди, Італія, Іспанія, Польща, Швеція, Норвегія, Фінляндія, правові акти казаних держав містять широкий спектр корупційних злочинів, серед яких є юридичні склади, об'єктивна сторона яких безпосередньо пов'язана з порушенням вимог фінансового контролю [17, с.49].

Питання про вид юридичної відповідальності та потенційні види та розміри покарань/стягнень за декларування недостовірної інформації держави вирішують на власний розсуд, ухвалюючи рішення про криміналізацію декларування недостовірної інформації, зважаючи на соціальний контекст (поширеність корупційних правопорушень, ефективність антикорупційних інституцій тощо) [18].

Враховуючи іноземний досвід існування відповідальності за порушення порядку подання антикорупційних декларацій та особливості правової системи України, вважаємо, що наявність диференціації на адміністративну та кримінальну відповідальність є необхідною. Іноземний досвід існування відповідальності за порушення порядку та змісту антикорупційних декларацій свідчить про віднесення таких діянь в більшості держав до корупційних чи пов'язаних з корупцією злочинів чи адміністративних правопорушень. Вважаємо, що лише наявність цілісної та жорсткої системи притягнення до відповідальності за порушення порядку декларування може забезпечити її основну мету – подолання корупції в країні.

Висновки

На підставі наведеного вище, вважаємо, що корупція трактується передусім як правова категорія, яка охоплює сукупність протиправних діянь, вчинених особами, наділеними спеціальним правовим статусом. Головною метою державної політики у сфері протидії корупції є виявлення та усунення її соціальних передумов і наслідків, викриття корупційних правопорушень, а також забезпечення невідворотності покарання для осіб, причетних до їх вчинення. Ідея та правове регулювання антикорупційного декларування виникла в другій половині ХХ століття в окремих державах, зокрема в США у зв'язку із викриттям корупції серед найвищих посадових осіб держави.

В Україні за порушення порядку електронного декларування існує адміністративна відповідальність передбачена ст. 172-б КУпАП та кримінальна, передбачена ст. 366-2 та 366-3 КК України. Крім того, галузевим законодавством, яким встановлюються вимоги щодо кандидатів на заняття конкретної посади часто встановлюється обмеження зайняття таких посад у випадку, якщо кандидат притягався за вчинення корупційного правопорушення.

Список використаних джерел

1. Гвоздецький В. Д. Корупція – як соціальне, психологічне і моральне явище. *Юридична наука*. 2012. № 3. С. 161-167.
2. Словник української мови : в 11 тт. / за ред. І.К. Білодіда ; АН УРСР. Інститут мовознавства. К.: Наукова думка, 1970–1980. Т. 4. 839 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Журавський В. С., Михальченко М. І., Михальченко О. М. Корупція в Україні – не політика. Київ, 2007. 408 с.
5. [Глушко Є. В.](#) Доктринальне розуміння корупції в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2015. Вип. 34(2). С. 76-79.
6. Сухонос В. В. Правові заходи протидії корупції в Україні в сучасних умовах: науково-теоретичні аспекти. Суми, 2015. 74 с.
7. Петрашко С. Я. Міжнародно-правовий механізм протидії корупції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.11 «Міжнародне право». Київ, 2012. 20 с.
8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 року URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/paran738#n738>
9. [Янюк Н.](#) Поняття "конфлікт інтересів" у міжнародно-правових актах та адміністративному законодавстві України. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2018. Вип. 66. С. 147-154.
10. Стельмащук Л. С. Формування антикорупційної культури державних службовців як спосіб протидії корупції. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Управління*. 2014. Вип. 1. С. 339-347.
11. Рева Ю. О. Антикорупційне декларування: теорія, правове регулювання, практика. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, 2020. 228 с.
12. [Ростовська К. В.](#) Міжнародний досвід формування та реалізації антикорупційної політики в інших державах. *Актуальні проблеми правознавства*. 2017. № 4. С.118-122.
13. Амелічева Л.П., Драч Н.І. Деякі проблеми правового регулювання антикорупційного електронного декларування в Україні. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. № 14. Т.1 С. 121-124.
14. Рябченко Т.О., Стеблянко А.В. Електронне декларування як ефективний засіб запобігання корупції в органах місцевого самоврядування. *Правові горизонти*. 2017. Вип. 5. С. 14–19.
15. Що треба знати про автоматизовану систему перевірки декларацій? URL:<https://nazk.gov.ua/uk/novyny/shho-treba-znaty-pro-avtomatyzovanu-systemu-perevirky-deklaratsij/>
16. Система логічного арифметичного контролю декларацій (ЛАК) URL:<http://oblradack.gov.ua/files/docs/Anticorupcija/navch12.pdf>
17. Титко А. В. Адміністративна відповідальність поліцейських за порушення вимог фінансового контролю в Україні : дис...канд. юрид. наук.: 12.00.07 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 269 с.
18. Позиція Національного агентства з питань запобігання корупції стосовно конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про запобігання корупції», Кримінального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та інших пов'язаних з ними законів України, що зачіпають права та свободи громадян, 2020 URL: https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/NAZK_KSU_3-39320.pdf

